

TIIVISTELMÄ

Tutkimus käsittelee pohjoismosambikalaisia pienviljelijöiden yhdistyksiä sosiaalisina toimijoina paikallisella poliittisella areenalla. Etnografiseen kenttätöyöhön perustuvan tutkimuksen keskiössä on Pemba-Metugen hallintoalueen pienviljelijäyhdistysten liitto ja sen johtajat. Päätaivoitteena on tarkastella alueellisen liiton kautta kehityksen välittäjyyttä eli toimintaa paikallisyhteisöjen ja kehitysyhteistyöorganisaatioiden rajapinnoissa.

Poliittisen ja taloudellisen liberalisoinnin ja kehitysyhteistyön hajauttamisen seurauksena on syntynyt ja aktivoitu paljon välittäviä toimijoita ja organisaatioita. Tutkimuksessani olen kiinnostunut tärkeästä, mutta vähän tutkitusta sosiaalisesta ilmiöstä kehitysapuvarojen ja paikallisyhteisöjen välillä: kehityksen välittäjyydestä. Kysymyksenasettelu pohjaa konstruktivistiseen kehitystutkimukseen, joka korostaa toimijuutta ja pienviljelijäyhteisöjen monimuotoisuutta.

Tutkimuksessa käsitellään tapaustutkimusten kautta sitä, millaista toimijuutta kehityksen välittäjyys on. Missä ja miten siitä kiistellään? Millaisia kykyjä se vaatii ja minkä käytäntöjen kautta eri toimijat pyrkivät todistamaan legitimitteettinsä välittäjänä? Millaisia vaikutuksia välittäjyydellä on Afrikan maaseudun poliittisiin areenoihin?

Kiistelyä ja neuvottelua välittäjyydestä käydään konkreettisissa paikoissa ja tilanteissa, joissa eri toimijat pyrkivät osoittamaan kykynsä ja legitimitteettinsä. Välittäjyys on valtasuhde, joka ei ole pysyvä rakenteellinen ominaisuus, vaan vuorovaikutuksessa ilmenevä neuvotteluiden tulos. Välittäjiltä vaaditaan paikallisyhteisöjen tuntemuksen lisäksi modernien järjestöpätevyysien kuten virallisen kielen, asiakirjojen ja kirjanpidon hallintaa. Tutkimuksessa päädytään siihen tulokseen, etteivät modernit taidot riitä johtajuuden saavuttamiseen alueellisessa liitossa. Johtajalta edellytetään myös perinteisen valtarekisterin hallintaa, johon yhdistyksen sisäinen päätöksenteko pitkälti perustuu. Perinteinen ja moderni valtarekisteri yhdistyvät alueellisessa liitossa niin kollektiivisella kuin henkilökohtaisella tasolla. Eri valtarekisterit näyttävät siis täydentävän toisiaan ja olevan muunnettavissa toisikseen. Tutkimuksessa päädytään kuitenkin siihen johtopäätökseen, ettei valtarekisterin yhdistäminen palaudu yksilön rationaaliseen eduntavoitteluun eikä välittäjyys strategiseen toimijuuteen. Se, että alueellisen liiton johtajat tavoittelevat poliittisia ja taloudellisia etuja, ei tarkoita, ettei heidän toiminnallaan olisi myös ideaalisia päämääriä. Kiistely välittäjyydestä on samalla sekä kamppailua auktoriteetista ja johtajuudesta, omien materiaalistien intressien turvaamista että halua määrittää yhteisön tulevaisuutta. Apuvarojen houkuttelu on vain yksi ulottuvuus yhdistystoiminnassa, joka sen jäsenille ei ole virallisten organisaatioiden järjestelmä, vaan tiettyihin resursseihin, konflikteihin ja asutukseen liittyviä historiallisia suhteita.